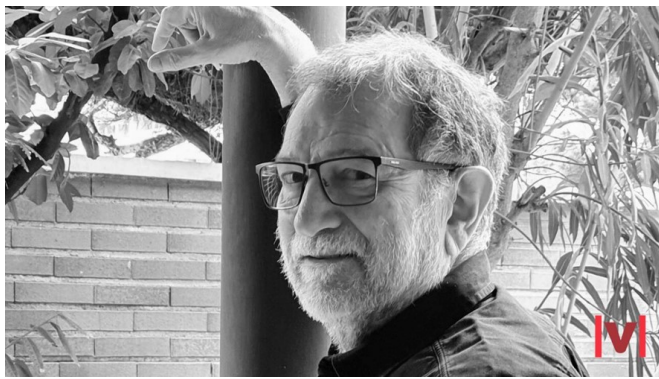

‘Acords i ruptures. Deu aproximacions a la poesia contemporània’, de Josep M. Sala-Valldaura

per [Daniel P. Grau](#)

Assaig

Dissabte, 13 de gener de 2024 - 00:00h

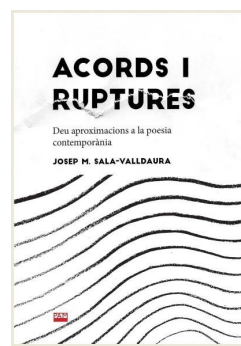
Josep M. Sala-Valldaura

Deixeu-m’ho dir d’entrada: quan et cau a les mans un llibre com *Acords i ruptures*, de Josep M. Sala-Valldaura, et fa la sensació que hi ha gent que té una capacitat de lectura i d’anàlisi, acompanyada d’una alta qualitat d’escriptura, que ultrapassa la dels humans *normals* —estadísticament normals, vull dir, perquè d’arquetípicament normals crec que, afortunadament, no n’hi ha, i si en trobeu algun, us recomano que en fugiu. A mi, aquesta capacitat, que sé que no tinc però que he percebut en algunes persones pròximes i estimades —dues o tres: tampoc no us penséssiu pas que abunden—, sempre m’ha fet molta enveja. I més encara quan el posseïdor la gestiona sense cap mena d’arrogància, que és el que trobem en aquest llibre. És potser per això, per aquesta modèstia que comento, que en el subtítol Sala-Valldaura es decanta per presentar el seu estudi, quasi humilment, sota el terme *aproximacions: Deu aproximacions a la poesia contemporània*.

cinc capítols dedicats a consideracions més o menys generals i cinc més en què s’analitza l’obra de poetes concrets. Tanmateix, jo diria que el llibre és molt més complex que aquest plantejament

El plantejament de l’obra que es desprèn del subtítol i de l’índex sembla senzill: cinc capítols dedicats a consideracions més o menys generals i cinc més en què s’analitza l’obra de poetes concrets. Tanmateix, jo diria que el llibre és molt més complex que aquest plantejament dual que acabo d’explicitar: la panoràmica que ens ofereix es mostra, de fet, com un conjunt, com un tot. Certament, els autors tractats amb més intensitat són els que tenen capítol propi, escollits, segons confessa Sala-Valldaura, d’acord amb els criteris d’una tria que respon a “gustos personals i al propòsit d’ensenyar el ventall de veus del panorama poètic”: Josep Maria Llompart, Jaume Pérez Montaner —per motius personals, va ser professor meu i li tinc una gran estima, m’alegro molt del merescut reconeixement que representen les pàgines que se li dediquen—, Antoni Ferrer, Jaume Pont i Maria-Mercè Marçal. Ara bé, si féssim una llista de tots els poetes —hi podríem afegir autors d’altres gèneres i també crítics literaris i investigadors—, catalans i forans, que Sala-Valldaura té en compte, analitza, assimila i connecta, ben probablement en tindríem prou per a completar el parell de pàgines que hauria d’ocupar aquesta ressenya.

I encara diria més: malgrat que Sala-Valldaura insisteix en la qualitat d’aquests cinc poetes, al llarg del llibre en pren en consideració bastants altres que ben bé es podrien situar en nivells similars. Per esmentar-ne només uns quants dels que pertanyen *grosso modo* a la mateixa generació —obvio qualsevol tipus de reflexió analítica sobre aquest concepte, tan controvertit entre alguns sectors de l’àmbit acadèmic, però, tanmateix, tan profusament emprat per raons evidents d’utilitat— i sense establir cap ordre jeràrquic qualitatiu ni de cap altre tipus per part meua: Narcís Comadira, Vicent Alonso, Ramon Pinyol i Balasch, Xavier Bru de Sala, Miquel Desclot, Damià Huguet, Josep Albertí, Andreu Vidal, Teresa Pasqual, Vicent Salvador, Joan Navarro, Salvador Jáfer... *Acords i ruptures* és, al capdavall, un repàs de la poesia feta a ca nostra en els darrers cinquanta o seixanta anys, amb una reflexió que entronca tant amb la lírica catalana de les generacions anteriors com amb la poesia contemporània feta en altres llengües i sense tenir en compte les darreres fornades de poetes, que es troben en plena producció i segurament necessitarien una mica més de perspectiva històrica per a poder ser valorats amb equanimitat.

Publicacions de l’Abadia de Montserrat (2023)

Acords i ruptures és, al capdavall, un repàs de la poesia feta a ca nostra en els darrers cinquanta o seixanta anys

Sala-Valldaura parteix d’un fet puntual, d’una especificitat de la nostra poesia, que podria ser vista com un dèficit però que ell assumeix com un tret positiu o, si més no, com un tret generador d’un determinat impuls líric: la manca de continuïtat en la tradició lírica catalana, que s’explica indubtablement per la situació de submissió de la llengua catalana, sobretot durant la repressió franquista. Aquest fet, segons Sala-Valldaura, fa que la poesia catalana contemporània tingui, especialment fins als anys setanta del segle XX, unes característiques que la fan, com a mínim, peculiar, particular, singular “dins el context europeu i fins i tot ibèric”. Com apunta en la introducció en referir-se als cinc estudis d’abast general:

Per més que no sempre s’al·ludeix al context històric i polític que ha determinat el camí pel qual han hagut de passar les lletres catalanes —de vegades, un veritable pedregar— aquests estudis es centren en la relació entre la llengua dels països de parla catalana i llurs poetes, una relació tan ferma i conscient com singular en el conjunt de les literatures de l’Europa occidental.

La importància de la llengua, concretament de la relació dels creadors amb el català com a llengua minoritzada, s’examina com una singularitat en el context europeu partint dels antecedents que representen el Modernisme, el Noucentisme i les avantguardes dels primers anys del segle XX, el postsimbolisme o el realisme històric i la poesia social dels anys cinquanta i seixanta, i autors com ara Joan Maragall, Carles Riba, Agustí Bartra, Salvador Espriu, Josep Palau i Fabre, Joan Brossa, Gabriel Ferrater, Vicent Andrés Estellés, Maria Beneyto, Blai Bonet... —en aquest cas, la nòmina, l’ofereix Sala-Valldaura mateix. És sobre aquesta base prèvia que observa la relativa normalitat que representa la denominada generació dels setanta, que intenta entroncar més directament amb la poesia que es fa en l’àmbit internacional en llengües que no han de suportar l’estigma de la minorització. És una normalitat que juga entre la continuïtat i el trencament, o, per dir-ho d’una altra manera, amb una sèrie de preteses ruptures que no poden defugir, de vegades de manera inconscient, una certa continuïtat.

“una generació que va aconseguir aplegar de bell nou, després de segles, les lletres de totes les contradetes de parla catalana”

Josep M. Sala-Valldaura insisteix en la transcendència de la generació dels setanta: és possiblement la primera en l’àmbit de la lírica catalana a la qual els crítics i els lectors es poden acostar amb paràmetres de relativa normalitat cultural, literària i editorial. I també —l’afirmació prové del capítol dedicat a Maria-Mercè— “una generació que va aconseguir aplegar de bell nou, després de segles, les lletres de totes les contradetes de parla catalana”. Voldria remarcar, en aquest sentit i per acabar, la mirada pancatalana que plana amb absoluta normalitat sobre *Acords i ruptures*, que va més enllà del fet —“fruit de la casualitat”, segons Sala-Valldaura, però gens anecdòtic, d’acord amb el meu parer—, que els autors estudiats amb més profunditat, “cabdals i ben representatius de la poesia recent [...], pertanyin a orígens geogràfics ben diversos (un mallorquí, dos valencians i dos ponentins)”. Tot plegat, un llibre que s’inscriu en la tradició de l’assaig acadèmic de més alta qualitat: analític, rigorós, valent en les valoracions i, a més a més, molt ben escrit.

EXTRET:

Grau, Daniel P. (13/01/2024). ‘Acords i ruptures. Deu aproximacions a la poesia contemporània’, de Josep M. Sala-Valldaura. La veu del llibre. Extret: 15/01/2024 d’ <https://www.laveudelsllibres.cat/noticia/93574/acords-i-ruptures-deu-aproximacions-a-la-poesia-contemporania-de-josep-m-sala-valldaura>